

Prostá většinová demokracie je náchylná k turbulencím a násilí

- CZ24 News | 17. dubna 2023

K takovému závěru dospěli zakladatelé USA, když přemýšleli, jaký systém vlády zaručí všem základní lidské svobody. Poučili se ze zkušeností antického Řecka a pečlivě studovali díla Johna Locka a dalších filozofů osvícenství. V takzvaných listech federalistů pak prezentovali své argumenty.

Listy federalistů je soubor 85 novinových článků, ve kterých autoři americké ústavy předkládali svoje argumenty pro navrhované ústavní uspořádání nově vznikajících Spojených států. Možná ještě větší popularitu si mezi americkými osadníky získaly Catovy dopisy.

Catovy dopisy je série esejů, které psali angličtí novináři na počátku 18. století a které popularizovaly myšlenky Johna Locka, autora knihy „Dvě pojednání o vládě“, ve které přišel s teorií dělby moci. Podle historiků byly Catovy dopisy největším zdrojem politických idejí vedoucích k založení USA. Na téma většinové demokracie uvádějí v dopise číslo 62:

Pozor na většinu

„Je chyba si myslet o vládě, že se musí řídit pouze zájmy většiny, neboť ve společnosti má každý člověk právo na ochranu svého majetku a možnost jej užívat. Pokud by tomu tak nebylo, mohou ti, jichž je více, zradit ty, kterých je méně, a rozdělit si jejich majetek mezi sebe. Místo společnosti, která chrání všechny mírumilovné občany, dojde k situaci, ve které většina kuje pikle proti menšině. V takovém systému může jeden člověk ovládat všechny a násilí může být posvěceno pouhou mocí.“

K takovému závěru dospěli i zakladatelé USA. Na příkladu antických demokracií viděli, že bez přítomnosti institucí a procedur, které kontrolují a moderují vůli většiny, jsou takové společnosti náchylné k nestabilitě a rivalitě. Navíc jsou náchylné ke změnám na základě vášnivých a často krátkozrakých nálad veřejnosti, které jsou vstupní bránou pro tyranii.

Demokraticky je pošlete do otroctví

Varováním jim byla sicilská expedice během peloponéských válek, která vedla ke konečné prohře Athén, nebo takzvaná „Mytilénská debata“ během téhož konfliktu.

Město Mytilenia na ostrově Lesbos zradilo během peloponéských válek Athény a přiklonilo se na stranu jejího rivala Sparty. O rok později získaly Athény nad ostrovem kontrolu a athénští občané v místním shromáždění debatovali, jak vzbouřence potrestat. Obávající se další vzpoury, odsoudili všechny muže k trestu smrti, ženy a děti měly být prodány do otroctví.

Slavný řecký historik Thúkydídés popisuje, jak Athény okamžitě vyslaly galéru s vojáky, aby vykonali popravu.

Zrušte poplach, vyhlašte poplach

Druhý den si občané Athén uvědomili krutost svého rozhodnutí a začali o něm pochybovat. Svolali nové shromáždění. Debatu, která v něm proběhla, popsal historik Thúkydídés a do historie vstoupila jako Mytilénská debata. Prominentní občan Cleon, kterého historik nazval nejnásilnějším mužem Athén, obhajoval předchozí rozhodnutí.

Proti němu vystoupil Diodotus. Ve své řeči uvedl: „Myslím, že dvě věci, které jsou nejvíce v rozporu s dobrým rozhodováním, je spěch a vášně. Spěch jde obvykle ruku v ruce s pošetilostí, vášně přináší hrubost a klapky na očích.”

Po Diodotově řeči občané Athén změnili názor a rozhodli se ušetřit životy prostých občanů a potrestat pouze vůdce vzpoury. Okamžitě vyslali druhou galéru. Byla na ní zdvojená posádka, aby mohli veslovat i v noci a dohnali galéru vyslanou předchozí den. V dramatickém závodě s časem dorazila druhá galéra na ostrov Lesbos včas. Masakr se pro tentokrát nekonal.

Od tyranie k anarchii

Proto napsal jeden ze zakladatelů USA, Alexander Hamilton, v listu federalistů číslo 9 následující: „Je nemožné studovat historii malých republik Řecka a Itálie bez pocitu hrůzy z rychlého sledu revolucí, jež vedly k neustálému komíhání mezi krajními polohami tyranie a anarchie.”

Prostě žije-li spolu v demokracii bez nějakých kontrolních mechanismů 60 vlků, 30 ovcí a 10 králíků, je pouhou otázkou času, kdy se bude demokraticky hlasovat, jestli bude k večeři báječné skopové nebo králíček na smetaně.

Pozn. autora: Zakladatelé USA studovali historii, aby se z ní poučili a neopakovali chyby minulosti. Není to zajímavé?

AUTOR: D. Tolar

[ZDROJ](#)